

Sp.

366. Tillaga til þingsályktunar

[191. mál]

um eflingu tækniþekkingar á fiskirækt.

Flm.: Guðrún Hallgrímsdóttir, Árni Gunnarsson, Friðrik Sophusson,
Páli Pétursson.

Alþingi ályktar að skora á ríkisstjórnina að stuðla að eflingu liffræðilegra rannsókna og tækniþekkingar á fiskirækt, m. a. með því að láta reisa og reka tilraunastöð fyrir stríðeldi vatna- og sjávardýra.

G r e i n a r g e r ð .

Hér á landi hefur fiskeldi nær eingöngu takmarkast við eldi á laxaseiðum til að sleppa í ár og til útflutnings. Stauknar laxveiðar nágrannabjóða í sjó valda því, að nauðsynlegt er að huga einnig að öðrum kostum í fiskeldismálum.

Flotkvíar í sjó að hætti Norðmanna hafa verið reyndar lítið eitt, þ. e. eldi laxfiska í fulla markaðsstærð. Hér á landi er sá kostur ekki sá hagkvæmasti, hitastig í sjó er lágt miðað við það sem er hjá samkeppnisaðilum og vöxtur í flotkvíareldi þar af leiðandi tiltölulega hægur. Á vetrum er mikil áhætta tekin sökum veður- ofsa og frosta, en við flotkvíareldi eru að jafnaði engin tók á að nýta jarðhita nema við eldi seiðanna. Seiðaeldi er hins vegar óverulegur kostnaðarþáttur í eldi til sláturstærðar.

Strandkvíareldi, sem einnig hefur verið á dagskrá, getur að mestu verið laust við ofangreinda ókosti. Hins vegar krefst það mjög mikils stofnkostnaðar og rekstrar- kostnaðar, ef farnar eru hefðbundnar leiðir, þar eð lágmarksstærð arðbærrar stöðvar er hlutfallslega stór.

Arðsemi laxeldis í strandkvíum á hefðbundinn hátt er því af mörgum dregin í efa við íslenskar aðstæður, nema fleira komi til, t. d. blandað eldi, aðstaða til að sleppa í flotkvíar að sumarlagi o. fl.

Rannsóknir, sem gerðar hafa verið af Háskóla Íslands, gefa til kynna að auka megi afköst margfalt í lokuðu eldi hérlendis (u. þ. b. 6—8 sinnum) með tæknivæddum verksmiðjubúskap líkt og þekkist í alifuglarækt. Raunar gefur eldi fiska og annarra dýra með köldu blóði enn fleiri möguleika en alifuglarækt ef tök eru á að stjórna umhverfisaðstæðum, eins og t. d. hita, að vild.

Rannsóknir þessar, sem beindust að áhrifum umhverfis og fæðu á vöxt vatna- og sjávardýra, leiddu til gerðar vaxtarlíkans fyrir hverja tegund eldis. Á grundvelli vaxtarlíkans var síðan gert ráð fyrir sjálfvirkri stjórnun á hitastigi, lýsingu, seltu, fódrun o. fl. og þannig fengin hámarksafköst við gefnar aðstæður.

Í laxaeldi virðist t. d. vera unnt að stytta síðasta og langkostnaðarsamasta eldisstigið á þennan hátt niður í einn þriðja af eldistíma eða m. ö. o. að þrefalda ásetningu á síðasta eldisstigi pr. ár. Auk þess fæst umtalsverð afkastaaukning í betri fódurnýtingu og endurnýtingu á eldissjó.

Auk kerfisfræðilegra rannsókna á laxaeldi hefur vaxtarlíkan af humareldi (*Homarus vulgaris*) einnig verið þróað við Háskóla Íslands að því marki sem unnt er á grundvelli mjög takmarkaðrar tilraunaaðstöðu og vísindaniðurstaðna sem birst hafa á alþjóðlegum vettvangi. Hliðstæð vinna varðandi ál (*Anguilla anguilla*) og rækju (*Penaeus monodon*) er í gangi. Þessum tilraunum verður þó ekki þokað miklu lengra án tilraunaeldis.

Sú tækniþekking, sem fengist með tilraunastöð í stríðeldi, kæmi einnig að fullu gagni við seiðaeldi til viðhalds fiskistofnum í sjó (sbr. þingsályktunartillögu þess efnis sem lögð var fram á þessu þingi) og þá ekki síður við klak á þeim tegundum hörpudisks, rækju og humars, sem hér finnast í sjó, til viðhalds og eflingar dýrmætum skelfiskstofnum okkar.

Með tillöguflutningi þessum er stefnt að eftirfarandi:

1. Að afla aukinnar þekkingar á stríðeldi, þ. e. lokuðu eldi, sem með sjálfvirkni þræðir háværkun í eldisafköstum við breytilegar umhverfisaðstæður á grundvelli lífverkfræðilegs vaxtarlíkans.
2. Að þróa þjónustuiðnað fyrir stríðeldi í samvinnu við fyrirtæki á sviði rafeinda- og rafiðnaðar, efna- og fóduriðnaðar, svo og byggingar- og vélaiðnaðar. Nauðsynlegt er að samræmd verði þróun þessara greina strax í upphafi, en til þess þarf aðgang að tilraunastöð.
3. Að koma lágmarksstærð arðbærra eldisstöðva í það horf að smærri samvinnufélög, jafnvel fjölskyldubú, hafi fjárhagslegt bolmagn til að ráða við stofnkostnað þeirra og rekstur.
4. Að tryggja íslenskt frumkvæði í kerfishönnun fiskeldisstöðva og í þjónustugreinum þeirra, áður en það er um seinan og innfluttar lítt samhæfðar lausnir, sem að jafnaði ná ekki til staðbundinna íslenskra vandamála, hafa rutt sér til rúms.

Stríðeldi, eins og það er skilgreint hér að ofan, er íslenskt frumkvæði og er hér um atvinnugrein að ræða sem fellur vel að tveimur undirstöðuatvinnuvegunum, landbúnaði og sjávarútvegi.